

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії
28 травня 2026 року

Здобувач ступеня доктора філософії Валерія ЯРЕМА, 1968 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2015 році Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського за спеціальністю «Управління у війсьній сфері», завідувач кафедри військового права Державного податкового університету, м. Ірпінь, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, від «02» квітня 2026 року № 237/01-04, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Дмитра БЄЛОВА, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Рецензента –	Тетяни КАРАБІН, доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Офіційних опонентів –	Ірини ШОПІНОЇ, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри адміністративно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права і правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ Надії ХРИСТИНЧЕНКО, доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри адміністративного права та процесу, інтелектуальної власності та права Київського університету інтелектуальної власності та права Ігоря КОРОПАТНІКА, доктора юридичних наук, професора, начальника кафедри військового права військово інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка

на засіданні «28» травня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Валерію ЯРЕМІ на підставі публічного захисту дисертації «Правові засади національно-патріотичного виховання у системі підготовки офіцерів запасу».

Дисертацію виконано у ДВНЗ «Ужгородський національний університет», МОН України, м. Ужгород.

Науковий керівник – Михайло ГЕЦКО, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису державною мовою, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених Валерієм ЯРЕМОЮ досліджень та має істотне значення для правової галузі. Дисертація є одним із перших комплексних досліджень, в якому на основі аналізу теоретичних, нормативно-правових та

емпіричних джерел визначено концептуальні правові засади національно-патріотичного виховання у системі підготовки офіцерів запасу, а також окреслено шляхи розвитку правових актів та правозастосовної практики у досліджуваній сфері. Результати здобувача, викладені у дисертації, узгоджуються з вимогами, визначеними в пункті 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 10 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації, 7 наукових праць, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації. Зазначене відповідає пунктам 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами):

1. Ярема В.В. Особливості правового забезпечення основних напрямів національно-патріотичного виховання в Україні. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. № 5. С. 100-104.

2. Ярема В.В. Функції правового забезпечення національно-патріотичного виховання у системі підготовки офіцерів запасу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 12. С. 314-316.

3. Ярема В.В. Основні напрями правового забезпечення виховного процесу у системі підготовки офіцерів запасу. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Право»*. 2024. № 86. Ч. 4. С. 179–183.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Дмитро БЄЛОВ, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»:

1. У роботі бажано було б детальніше відобразити проблеми контролю за якістю освіти у системі підготовки офіцерів запасу.

2. Варто було б розглянути міліційну систему підготовки офіцерів у Швейцарії, де військова служба поєднується з цивільним життям. Це збагатило б висновки дисертаційного дослідження.

Тетяна КАРАБІН, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»:

1. У підрозділі 1.2. «Національно-патріотичне виховання військовослужбовців як об'єкт правового регулювання» автор досить детально аналізує сутність досліджуваної категорії як об'єкта правового регулювання. Разом з тим за межами дослідження залишилися питання щодо предмету правового регулювання національно-патріотичного виховання військовослужбовців, що потребує уточнення авторської позиції.

2. У роботі автор приділяє достатню увагу принципам національно-патріотичного виховання офіцерів запасу, які він розуміє як провідні засади здійснення впливів на формування їх ціннісно-мотиваційної, морально-етичної, професійно-компетентнісної, когнітивно-аналітичної та комунікативної сфери особистості (висновок б до розділу 1). Перелік визначених дисертантом принципів національно-патріотичного

виховання є достатньо широким, однак їх ієрархія та взаємозв'язок між собою залишаються не до кінця розкритими.

3. У характеристиці функцій правового забезпечення (підрозділі 2.2) доцільно чіткіше відмежувати ідеологічну функцію від освітньо-виховної, щоб уникнути їх часткового дублювання.

4. Рецензована дисертація базується на аналізі великої кількості емпіричних джерел, зокрема, аналітичній і статистичній звітності суб'єктів публічного адміністрування та органів військового управління, судових рішеннях, разом з тим для посилення емпіричної складової автору варто було провести власне опитування суб'єктів, задіяних у процесах національно-патріотичного виховання офіцерів запасу.

Ірина ШОПІНА, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права і правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ:

1. У вступі до дисертації у переліку авторів, які займалися проблематикою правового регулювання у сфері військової підготовки, слід було згадати науковицю Л. Шелестак, чії роботи про підготовку офіцерів запасу в цивільних вищих навчальних закладах Львова у 1944–1991 роках дозволили збагатити історико-правову та джерельну базу досліджуваної В.В.Яремою проблематики.

2. Слід відзначити недостатню конкретизацію окремих формулювань назв підрозділів дисертаційного дослідження. Зокрема у назві п.3.1 «Напрями імплементації зарубіжного досвіду підготовки офіцерів запасу» не уточнюється, у якому саме аспекті (правовому, організаційному чи виховному) розглядається цей досвід.

3. Характеризуючи американську модель (ROTC, OCS, BOLC) автору бажано було б дещо детальніше розкрити зміст терміна «управлінська рефлексія», щоб чіткіше продемонструвати його зв'язок з правосвідомістю офіцера.

4. У підрозділі 3.2 під час аналізу використання ігрових методів та імітаційного моделювання у системі підготовки офіцерів запасу варто було б навести конкретні приклади правових аспектів такого виховання, наприклад, через розв'язання кейсів, що стосуються дотримання міжнародного гуманітарного права під час ведення бойових дій.

Надія ХРИСТИНЧЕНКО, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного права та процесу, інтелектуальної власності та права Київського університету інтелектуальної власності та права:

1. У першому розділі дисертації (підрозділ 1.1) автор наголошує на важливості посилення мотивації щодо здобуття військових професій, як одного із способів вирішення завдань мобілізаційної політики. У цьому контексті варто було б визначити перелік заходів для різних вікових категорій громадян, які мали б вплив на відношення і вибір військових професій.

2. У підрозділі 1.2 автор аналізує суб'єктів національно-патріотичного виховання (заклади вищої освіти, військові формування, органи державної влади), тут доцільним вважається саме конкретизувати механізм їх взаємодії, зокрема шляхом наведення прикладів координації між закладами освіти та військовими структурами, щодо спільних програм підготовки це підсилює б практичну позицію.

3. У другому розділі (підрозділ 2.1) дисертації, автор висвітлюючи механізм правового забезпечення національно-патріотичного виховання у системі підготовки офіцерів запасу приділяє увагу правовим відносинам, як особливому виду суспільних відносин і їх ролі в національно-патріотичному вихованні у системі підготовки офіцерів запасу, зокрема

виділяє інформаційно-правові відносини. Враховуючи, ту кількість різної інформації, яка є у вільному доступі і викликає різні емоційні стани у людей, автору бажано було запропонувати механізми, які були б дієвими щодо управління отриманою інформацією і обміну нею саме у виховному процесі.

4. У підрозділі 2.1 роботи автор визначає механізм правового забезпечення як сукупність правових інструментів, однак було доцільніше чітко розмежувати поняття «механізм правового забезпечення» та «механізм правового регулювання», оскільки у тексті вони частково ототожнюються.

5. У підрозділі 3.1 автор проводить ґрунтовний порівняльно-правовий аналіз зарубіжного досвіду, що надає відповідно роботі практичної значущості, але разом з тим при аналізі американської моделі підготовки офіцерів запасу, автор акцентує на перевагах, але доцільно було б зупинися на більш критичній оцінці та можливості її імплементації в національний простір в українських реаліях з урахуванням ресурсних і правових обмежень.

6. На с 170-175 автор пропонує зміни до законодавства, однак доцільно було б подати їх у вигляді чітко-сформульованих норм, редакції статей або пунктів та спрямувати їх у відповідні державні структури для апробації, що підвищило б рівень практичної реалізованості рекомендацій.

Ігор КОРОПАТНИК, доктор юридичних наук, професор, начальник кафедри військового права військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка:

1. Не можна погодитися з виокремленням «оціночної функції» правового забезпечення як самостійного виду (підрозділ 2.2), оскільки в теорії права оцінювання результативності є невід'ємним елементом процесу правозастосування, контролю та моніторингу, а не окремою функцією, що має самостійний регулятивний або охоронний потенціал у межах правового регулювання.

2. Характеризуючи форми о правового забезпечення національно-патріотичного виховання офіцерів запасу (підрозділ 2.3), автору слід було виділити як окрему форму міжнародно-правове забезпечення, в якому приділити увагу адаптації положень міжнародного гуманітарного права до вітчизняних освітніх програм в аспекті формування ціннісних орієнтирів майбутніх командирів.

3. У роботі варто було б передбачити окремий підрозділ, в якому розглянути інституційні механізми громадського контролю та участі громадянського суспільства у процесах підготовки офіцерів запасу та їх національно-патріотичного виховання, що дозволило б розглянути досліджувані питання у більш широкому суспільному контексті.

4. Дисертанту варто було б більш детально розглянути питання впливу сучасних інформаційних технологій на процес національно-патріотичного виховання офіцерів запасу.

5. Деякі терміни (наприклад, «інтеріоризація», «особистісні конструкти») використовуються без пояснення, що може ускладнювати їх розуміння.

Озвучені зауваження отримали всі необхідні пояснення з боку дисертанта, тому суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку результатів наукового дослідження Валерія ЯРЕМИ.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Валерію ЯРЕМИ ступінь доктора філософії з галузі знань «Право» за

спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Дмитро БЄЛОВ